



Ko e hā 'a Saione?



Ko e Kolo 'o Saioné

Na'e tala 'e he 'Eiki ki he Kau Ma'oni'oni 'o fakafou 'i he Palōfita ko Siosefa Sāmītā 'i he 1831, ke nau tånaki fakataha mai mo langa 'a Saione 'i Tau'atāina, Mīsuli (vakai, Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 62:2–4; 63:24–48). Ko ha nī'hi 'eni 'o hono ngaahi fakamatala 'i he taimi ko iá:

Ko ha feitu'u ia ne 'i ai ai ha "falekoloa pē 'e ua pe tolu, ngaahi fale nofo'anga 'e hongofulu mā nima pe uongofulu, ko e lahi tahá ne langa 'aki e papa ne fahi e ongo tafa'aki fakatou'osi."¹

Na'e fakamatala'i 'e ha tokotaha kehe 'a Tau'atāina na'e "fonu 'i he tala'ofá" ka ne 'i ai ha "fale papa 'akau pē 'e nima pe ono, fale papa 'e ua pe tolu, hōtele mahalo 'e ua pe tolu, ko ha fale fakatau'anga kava mālohi; [mo ha] ngaahi fale koloa sí' pē."²

Na'e fakamatala'i 'e 'Ilisa Laimani 'a e kī'i me'a sí'si'i ne ma'u 'e hono fāmili hili 'enau hiki ki ai 'o pehē: "Ne mau . . . nofo 'i ha kī'i fale piliki na'e totongi 'e he'eku tangata'eiki ke mau nofo ai he fa'ahita'u momokó,

he na'e te'eki 'i ai hano taimi ke langa hamau fale. Ne mau mo'ui masivesiva 'aupito he fa'ahita'u momoko ko iá, he na'e 'ikai fie ma'u 'e he kakai 'o e fonua ko iá ha me'a lahi ka ko ha mā pē ne ngaohi mei he mahoa'a koané mo ha pēkani pea mo ha fanga kī'i me'a sí'i pē makehe mei ai; na'e faka'au 'o 'ikai toe lahi ha me'a ke fakatau, ka 'oku ou manatu'i ne 'i ai ha'au talamu hone pea mo e vesitapolo pē ne mau lava 'o ma'u, ka ne 'ikai ha mā uite, he na'e 'ikai ma'u ia 'i he fonua."³

Mei he ngaahi kamata'anga faka'ofa ko 'eni, ne langaki 'e he Kau Ma'oni'oni ha kolo ne a'u ki he toko 1,200 'i Siulai 'o e 1833. Ka neongo ia, kimui ange 'i he fa'ahi ta'u fakatōlau ko iá, ne tuli kinautolu 'e he kau fakatangá mei he vahefonuá pea 'i he 1838, ne tuli kinautolu mei he siteiti 'o Mīsuli.

INDEPENDENCE, MISSOURI, 1831. TĀ E AL ROUNDS; TĀ LAINÉ E GREG NEWBOLD; TĀ FAKATAHA 'O E HAOFANGĀ 'I HE ANGALEI 'A E MĪSULI E HISTŌLIA 'A E SĪSĪ.

KO FĒ 'A SAIONE 'I HE 'AHÓ NI?

"I he taimi ní kuo fakahoko e tånaki fakatahá 'i he fonua kotoa pē. Kuo tu'utu'uni 'e he 'Eiki ke fokotu'u 'a Saione (vakai, Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 6:6; 11:6) 'i he fonua kotoa pē kuó Ne foaki ai ki Héene Kau Ma'oni'oni honau tupu'angá. Ko e feitu'u ke tånaki ki ai 'a e Kau Ma'oni'oni Palāsila ko Palāsila; ko e feitu'u ke tånaki ki ai 'a e Kau Ma'oni'oni Naisilia ko Naisilia; ko e feitu'u ke tånaki ki ai 'a e Kau Ma'oni'oni Kōlea ko Kōlea. Ko Saione 'a e 'loto-má'á' (Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 97:21). 'Oku 'i he feitu'u kotoa pē 'oku 'i ai ha Kau Ma'oni'oni angamā'oni'oni."

Palesiteni Russell M. Nelson, Palesiteni 'o e Siasi 'o Sīsū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní, "Ko e Kaha'u 'o e Siasi: Ko hono Teuteu'i 'o e Māmani ki he Hā'ele 'Anga Uá" *Liahona*, 'Epeleli 2020, 9–10.



'OKU TAU FOKOTU'U FĒFĒ NAI 'A SAIONE 'I HE HOTAU KUONGÁ?

"Oku Saione pē 'a Saione ko'euhí ko e 'ulungā-anga, tō'onga mo'ui pea mo e tui faivelenga 'a hono kakai. Manatu'i, 'na'e ui 'e he 'Eiki 'a hono kakai ko Saione, ko'euhí he na'a nau lototaha pea mo fakakaukau taha, pea na'a nau nofo 'i he mā'oni'oni; pea na'e 'ikai ha kakai masiva 'iate kinautolu' (Mōsese 7:18). Kapau te tau fokotu'u 'a Saione 'i hotau ngaahi 'apí, ngaahi koló, ngaahi uōtí, mo e ngaahi siteikí, kuo pau ke tau taau mo e tu'unga ko 'eni. 'E fie ma'u leva ke tau (1) hoko 'o uoua-ngataha 'i he loto mo e fakakaukau; (2) hoko ko ha kakai mā'oni'oni, 'o tatau pē 'i he fakafōituitui mo e fakalūkufuá; pea (3) tokanga'i lelei 'a e kakai faingata'ā'ia ke malava 'o to'ou atu 'a e masivá meiate kitautolu. He 'ikai lava ke tau fakatatali e ngaahi me'á ni kae 'oua kuo hoko mai 'a Saione—'e toki há'u pē 'a Saione he'ene hoko 'eni."

'Eletā D. Todd Christofferson 'o e Kōlomu 'o e Kau 'Aposetolo 'e Toko Hongofulu Mā Uá, "Hā'u ki Saione," *Liahona*, Nōvema 2008, 37.



NGAAHI FAKAMATALÁ

1. Ezra Booth, "Mormonism—No. VI," *Ohio Star*, Nov. 17, 1831, [3].
2. Charles Joseph Latrobe, *The Rambler in North America* (1835), 1:104.
3. Eliza P. Lyman journal, 1846 February–1885 December, 8–9, Church History Library, Salt Lake City; fakatonotonu e sipelá mo e faka'ilonga leá.